

az előadó egyes konkrét problémák kifejtésére, u. m. a kollektivisztikus, illetve individualisztikus elv érvényesülésének problémájára, a jótállási felelősség kérdésére, a természetbeni betétek értékelésére, az üzletreszek átruházhatóságára, a kisebbségi jogok védelmére stb. Behatóan foglalkozott az előadó azzal az aktuális problémával, hogy mikép vihető legcélszerűbben keresztül részvénytársaságoknak korlátolt felelősségű társasággá való alakulása. Befejezésül az előadó a korlátolt felelősségnek gondolatával foglalkozott jogdogmatikai szempontból és figyelemmel kísérte ennek az elvnek kialakulását a magánjog és a hiteljog körében, különös tekintettel az újabb kori kodifikációra.

Az előadáshoz Dr. Beck Salamon, Dr. Ribáry Géza, Dr. König Endre, Dr. Balla Ignác és Dr. Fränkel Pál szóltak hozzá.

December 2-án Dr. Mészleány Artur tartott előadást „Három tervezet” címen. Előadó elsősorban az *ipartestületek reformjáról* és az Országos Kézműves Testület felállításáról szóló törvénytervezetet ismertette s rámutatott arra, hogy ez a tervezet az ipari autonómiát ugyszólván teljességgel megszüntetné és a végrehajtó hatalom túltengésére vezetne. Ezután az *ingó jelzálogjog* meghonosítására vonatkozó terveket tette megbeszélés tárgyává és kiemelte, hogy azok megvalósításának főképp két nehézsége van: az egyik a végrehajtási jognak a létminimum mentességét biztosító rendelkezései, amelyek hatálybanléte alatt az ingójelzálogjog legfontosabb tárgyai ki vannak vonva az elzálogosítás lehetősége alól, a másik pedig a jóhiszemű harmadik személy megszerzését rendező szabályok, amelyek az ingójelzálog hatályosságának körét ismét erősen megszorítják. Végül az előadó a *csődönkívüli kényszeregyesség* reformjára vonatkozó minisztériumi tervezettel foglalkozott és főképp az eljárást megelőző kötelező magánegyesség intézményét ismertette. Utalt arra, hogy a kényszeregyesség intézménye ellen felhozott panaszok egyrészt erősen túlzottak, másrészt túlnyomóan nem magára az intézményre, hanem a katasztrófális gazdasági helyzetre vezetendők vissza s hogy azok alapos orvoslása csak egy jó és modern csőd törvény megalkotásától volna remélhető. A rendkívül érdekes előadást december 9-én élénk vita követte, amelynek során az ingó-jelzálog kérdéséhez Dr. Varannai István, Dr. Szigeti László, Dr. Wolf Ernő, a kényszeregyesség reformjához, Dr. Fränkel Pál, Dr. Blau György, Dr. Vészi Mátyás, Dr. Glücksthal Andor, Dr. Fuchs Lajos, Dr. Wagner György szóltak hozzá.

Külföldi joggyakorlat.

A valorizáció és a késedelmi kár az osztrák joggyakorlatban.

Mint a többi országokban, hol a pénz értéke jelentékenyen csökkent, a felértékelés kérdése a bíróságokat és a jogirodalmat Ausztriában is erősen foglalkoztatta. Igen természetes, hogy a felértékelésnek nemcsak hívei hanem ellenzői is akadtak, utóbbiak az általános valorizáció veszélyét sokkal nagyobbak tartották, mint azt az igazságtalanságot, hogy egyesek a pénzromlás következtében súlyos kárt szenvedtek.

Azon írók közül kik a felértékelés problémájával az osztrák jog szempontjából foglalkoznak, egy kis csoport arra az álláspontra helyezkedett, hogy a joggyakorlatnak már a fennálló törvények alapján is, általában az összes követelések felértékelése mellett kellene állást foglalnia; ugyanis a pénzromlás folytán beállott helyzetet a törvény szellemében kell elbírálni. Más jogi írók viszont kifejtették, hogy mivel az osztrák törvény a felértékelés kérdését nem szabályozza, általános vagy részleges felértékelést elrendelő törvények alkotása szükségesnek mutatkozott. A jog művelőinek egy másik csoportja ezzel ellentétben a valorizáció ellen foglalt állást, előadva, hogy felértékelési jogszabályok egyáltalában nem szükségesek, mi több, a valorizáció gazdasági és technikai keresztülvitele igen nagy veszélyekkel van egybekötve.

Ha eltekintünk a jogi íróknak azon kis csoportjától, mely valamennyi követelés felértékelését már a jelenleg érvényben levő törvények alapján is keresztülvendőnek tartja, az osztrák jogirodalom és jogszolgáltatás — kivételt képező egyes határozatoktól eltekintve — azt az álláspontot foglalja el, hogy de lege lata követelések, helyesebben tiszta pénzkövetelések felértékelése teljességgel ki van zárva.

A jogirodalomban a vita tulajdonképpen csakis a körül forgott, vajjon de lege ferenda szabályozást kíván-e a valorizáció problémája s ha igen, úgy mi módon történjék ez.

A valorizáció ellenes álláspont törvényes alapját a Optk. 6. és 7. §-ai képezik, mely törvényhelyek a bírót a törvényben kötik és csakis a törvényben előre nem látott esetekben hatalmazzák fel új jogszabály alkotására.

Mivel osztrák jog szerint, de elsősorban az 1919. III. 25-i végrehajtási utasítás folytán (megjegyzendő, hogy e végrehajtási utasítás jogérvénye az Oberster Gerichtshof és a Verfassungsgeschichtshof határozatai következtében vitán kívül áll), a névérték elmélet az irányadó, az osztrák bíróságok, mégpedig elsősorban az Oberster Gerichtshof a tiszta pénztartozások felértékelése ellen döntenek.

A *törvényhozás* nemely vonatkozásban a valorizáció mellett foglalt állást; így pl. a Familienglaubigeresetz és a bérleti szerződések megváltoztatásáról szóló törvény a bírót által megállapítandó méltányos felértékelést rendeli el. A tőzsdetagok részére fizetendő díjakat szabályozó törvény kifejezetten a díjknak az aranykorona mindenkori árfolyama alapján való megfizetését írja elő. Ezzel be is zárul azon törvényes rendelkezések sora, melyek expressis verbis [a felértékelés postulatumát statuálják.

A felértékelés hívei az érvényben levő jogszabályok alapján, e törvényhelyekből kívánják álláspontuk helyes voltát levezetni, míg viszont a valorizáció ellenzői e speciális törvények alkotása által, igazoltnak vélik azon felfogásukat, hogy a pénzkövetelések általános felértékelésének az érvényben levő osztrák törvények alapján helye nem lehet.

A felértékelés kérdésének joggyakorlatára alapvető jelentőséggel bírt az Oberster Gerichtshof 1922. június 7.-i állásfoglalása a pénzromlás és a társasági jog tárgyában. Még ennél is nagyobb horderejű volt azonban az Oberster Gerichtshofnak a késedelmi kárra vonatkozó döntése. (Präs. 830/1923. sz. 1923. III. 28.-i) teljes ülési határozat; ezen időpont óta ugyanis az alsóbíróságoknak a felértékelés, nevezetesen a jelzálogkölcsonők felértékelése mellett hozott határozatai — melyek különben addig is csak szórványosan fordultak elő — végkép megszűntek.

a) Az Oberster Gerichtshofnak 1922. június 7.-i a pénzromlásra és a társasági jogra vonatkozó állásfoglalása értelmében, a társasági tagoknak jogában áll, a tényleges vagyon megállapítása végett a leltár és a mérleg felértékelését követelni. Ilyen felértékelés alkalmával nem minősíthető nyereségnek az a különbözet, mely a kisebb jó-korona összegek és a nagyobb rossz-korona összegek között előállani fog.

Ezen felértékelés következtében aránylagosan emelkedik az egyes társak vagyoniilletősége, ugyszintén összességében a társaság tőke-vagyonra is. Az Oberster Gerichtshof felfogása szerint, ezen elvek nemcsak a közkereseti társaságokra alkalmazandók, hanem analog a betéti társaságokra, valamint az alkalmi egyesületekre is.

b) 1923. III. 8-i véleményében az Oberster Gerichtshof a kötelmi jog körébe eső valorizációs kérdések tárgyában, arra az elvi álláspontra helyezkedett, hogy a tiszta pénzkövetelések valorizációja nem követelhető; így tehát osztrák jog szerint a pénzromlás önmagában véve nem elegendő felértékelésre, ellenben az Oberster Gerichtshof fentemlített többrendbeli véleményeiben a késedelmi kárt mint valorizációs jogcímet elismerte.

Az Oberster Gerichtshof a hozzá intézett kérdésekre a következő véleményt adta:

I. Az esedékes, de ki nem egyenlített pénzkövetelés hitelezőjét megilleti a késedelmi jog értelmében a törvényes késedelmi kamatot meghaladó kárának, valamint a késedelemben levő adós vétkekessége folytán előálló elmaradt hasznának megtérítése. (Keresk. tör. 283. §. Optk. 1295. §.) A késedelemben levő adós, ki azt állítja, hogy törvényen vagy szerződésen alapuló kötelezettségének teljesítésében önhibáján kívül akadályozva volt, ezen körülményt bizonyítani tartozik. (Optk. 1298. §.)

II. Magánjog szerint a hitelezőnek ezen igénye csakis oly esetekben áll fenn, midőn az adós rossz szándékát vagy vétkes nemtörődőmségét beigazolni tudja. (Optk. 1324. §.); így tehát perhuzás esetében is. (Z. P. O. 408. §.)

III. Pénzkövetelések fennállása esetében a hitelezőt a pénz vásárló-erejének csökkenése folytán semmiféle igény sem illeti meg; absztrakt kárának megtérítését tehát nem követelheti; a kártérítési igény alapját csakis az egyes konkrét eset körülményei képezhetik.

Ad I. Amennyiben a kereskedelmi jog rendelkezései alkalmazást nyernek az Oberster Gerichtshof, egyoldalú kereskedelmi ügyleteknél is arra az álláspontra helyezkedett, hogy vétkes késedelem esetében a szerződéshez hű fél, a törvényes kamatokon — melyek kereskedelmi ügyleteknél jelenleg 12 %/o-ban vannak megállapítva — felül, tényleges kárát és elmaradt hasznát is igényelheti.

Tekintettel arra, hogy az 1298. §. értelmében a kártérítésre kötelezett tartozik bizonyítani azt, hogy szerződésszerű vagy törvényes kötelezettségének önhibáján kívül eleget tenni nem tudott, a bizonyítási kötelezettségnek ily módon való szabályozása a késedelmi kár érvényesítését kereskedelmi ügyleteknél lényegesen megkönnyíti; a károsult ugyanis csak azt tartozik igazolni, hogy a másik fél késedelemben volt és ebből kifolyólag ő kárt szenvedett. Ezzel szemben a kötelezett beigazolhatja, hogy őt a kellő időben való teljesítés elmulasztása körül vétkekesség nem terheli. Az Oberster Gerichtshof, egyik legutóbbi határozata értelmében vétkes késedelemnek tekinti, ha az adós nem tesz eleget fizetési kötelezettségének oly esetben, midőn az Oberster Gerichtshof a vonatkozó jogkérdésben korábban több egymással ellentétes álláspontot foglalt el. (Ob. II. 770/24. sz. határozat.)

Ad II. Más a helyzet, ha a bíróság a polgári törvénykönyv alapján dönti el a jogvitát. Ebben az esetben a szóban forgó vélemény csakis oly esetekben ismeri el a késedelmi kamatot — melyek nem kereskedelmi ügyleteknél 10 %/o-ban vannak megállapítva — meghaladó kártérítési kötelezettséget, ha az adós részéről dolus vagy culpa lata beigazolhatóan fennforog, vagy ha a Z. P. O. 408. §.-a értelmében a kétségen kívül álló szándékos perhuzás beigazolható. Az Oberster Gerichtshof azonban kifejezetten leszögezi, hogy a perhuzási szándéknak okvetlenül fenn kell forognia.

Az előadottak alapján tisztázva van a különbség a kereskedelmi törvény és a polgári törvény alkalmazása között. Ha a bíróság a jogvitát a kereskedelmi jog alapján bírálja el, úgy vétkes késedelem esetében a hitelezőt a törvényes kamatokon felül, a teljes kártérítés illeti meg s az adóst terheli annak bizonyítása, hogy részéről vétkes késedelem nem forgott fenn. Ellenben magánjog szerint a teljes kártérítés csakis akkor követelhető, ha a hitelező az adós részéről fennforgó dolust, culpa latat avagy perhuzási szándékot beigazolni tudja. Ha tehát a polgári törvénykönyv alapján elbírálandó eseteknél vétkekesség egyáltalában nem, vagy pedig csak culpa levis forog fenn, úgy a hitelező kizárólag a törvényes késedelmi kamatokat követelheti.

Ad III. Az Oberster Gerichtshof jogi meggyőződése szerint, a törvényes pénz belső értékének változása folytán előálló absztrakt kár, vagyis az a különbözet, mely a szolgáltatás tárgyát képező pénz összegnek a lejarat és a fizetés időpontjában valamely stabil valutában kifejezett értéke között mutatkozik, nem érvényesíthető.

Az adós ki elértéktelenedett pénzben fizet, kötelezettségének pontosan eleget tesz s így ha a követelés be van táblázva, törlési engedélyt igényelhet, amennyiben pedig a hitelező vonakodnék a fizetést elfogadni, a pénzt bírói letétbe helyezheti. A hitelezőt csakis akkor illeti meg kártérítés, sőt bizonyos esetekben 100 %-os valorizáció is, ha az egyes eset körülményei ezt indokoltá teszik. A kártérítés jogalapját azonban nem a pénzromlás, hanem a késedelmes teljesítés képezi. A pénzromlás mint ilyen az Oberster Gerichtshof felfogása szerint csak véletlen, (Optk. 1311 §.) így számba sem jöhet és a kártérítés alapjául kizárólag a konkrét esetben megállapítható és jogilag releváns késedelem szolgálhat. Kereskedelmi ügyleteknél — mint láttuk — rendszerint teljes kártérítés jár, míg a magánjog szerint elbírálandó esetekben teljes kártérítés — vagyis a tényleges kár és az elmaradt haszon — csak dolus és culpa lata esetében követelhető.

Az Oberster Gerichtshof szóban forgó véleményében megjelöli azon irányelveket is, melyek alapján a konkrét kár meghatározandó. Megállapítja továbbá a kár mérvét egyes tipikus esetekben; így pl. kimondja, hogy ha a hitelező az adós késedelmes fizetése folytán kénytelen volt máshol hitelt igénybe venni s ezért magasabb kamatot kellett fizetnie, a kár a kamatdifferenciával lesz egyenlő; máskor esetleg beigazolható lesz, hogy kellő időben való teljesítés esetében, a hitelező a pénzén üzleti raktárát kiegészítette avagy háztartási szükségleteit beszerezte volna, még pedig a jelenleginél olcsóbb áron. Ezzel ellentétben, vagyis függetlenül a konkrét eset körülményeitől az adós arra hivatkozhatik, hogy a hitelező csakis azon a kárát és elmaradt hasznát van jogosítva követelni, mely a dolgok rendes menete szerint várható volt.

A gyakorlatban azután, a késedelmes fizetés okozta kár igazolása és a törvényes kamatot meghaladó igény érvényesítése, nagy nehézségekbe ütközik. A bíróságok ez irányban nagyon szigorú álláspontra helyezkednek, a lehető legpontosabb igazolást követelik meg, úgy hogy a gyakorlatban az ily igényeket elég ritkán sikerül érvényesíteni.

Az alaptalan perlekedés (mutwillige Prozesstührung; Zpo. 408. §.) folytán előálló igények érvényesítése a gyakorlatban szintén nagy nehézségekbe ütközik, bár maga az alaptalan perlekedés gyakori eset. Ez irányban a bírói gyakorlat az újabb szigorú törvényt magyarázatra és a törvény idevágó infézkedéseinek szigorubb keresztül vitelére még nincs teljesen berendezkedve.

Az 1925. január 26.-i döntvény.

(Legfelsőbb Törvényszék; Ob. I. 12. szám.) a 408. §. (alptalan perlekedés) alkalmazására nézve igen tanulságos magyarázatokkal szolgál.

Ezen határozat értelmében nem az alaptalanul perlekedő fél részére háramló előny, hanem a panaszos felet érő hátrány az irányadó, az okozott kár a polgári jog általános szabályai szerint ítélendő meg s így az elmaradt haszon is megtérítendő, ha bizonyítható.

A Legfelsőbb Törvényszék 1925. január 27-i Ob. III. 35/25 számú határozata a fizetési kötelezettséget, márkában fennálló tartozás késedelmes teljesítése esetén, a márkának a lejárat napja szerinti árfolyama alapján állapítja meg.

A Legfelsőbb Törvényszék 1925. június 25-i Ob. III. 271/25 számú határozata kimondja, hogy beigazolódik a valóságos kár az által, hogy pontos fizetés esetén a kapott összegek valamely külföldi pénzneemben fennálló tartozás kiegyenlítésére lettek volna felhasználhatók s az által is, hogy ez összegek a dolgok rendes menete szerint és az ésszerű gazdasági megfontolás értelmében, ugyancsak erre a célra lettek volna fordítva.

Kétségbevonhatatlan bizonyíték arra nézve, hogy a be nem folyt fizetés tényleg egy bizonyos határozott célra fordított volna-e, egyáltalában nem szerzhető be s ennél fogva a Legfelsőbb Törvényszék véleménye szerint elegendő megállapítani azt, hogy ez, a dolgok rendes menete és az ésszerű gazdasági megfontolás értelmében, csakugyan bekövetkezett volna.

Nagyon érdekes a Legfelsőbb Törvényszék 1925. június 16-i Ob. I. 536/25 számú határozata, mely ismét leszzegezi azt az elvet, hogy a pénz elértéktelenedéséből előálló kárigény konkrét igazolására elegendő oly bizonyíték, mely szerint a hitelező az elértéktelenedés időszakában a befolyt összegeket újabb üzemi beszerzésekre fordíthatta volna.

Mert hiszen azt amugy sem lehetne megállapítani, hogy épen a teljesítésre kötelezett fél által fizetett összeg került volna-e ilyen irányú felhasználásra, vagy sem.

A Legfelsőbb Törvényszék ezen határozatából kitűnik, hogy utóbbi elegendőnek tartja a konkrét kárigény igazolására, ha a normális gazdasági megfontolás alapján, az összeg felhasználására irányuló szándék kimutatható.

Hibájául rótták fel egy ideig az osztrák bíróságoknak s elsősorban a Legfelsőbb Törvényszéknek a formalizmust, a kényelemszeretetet és a maradiságot, melyet a valorizáció elutasításához való ragaszkodásában tapasztalni véltek, sőt ennél még sokkal súlyosabb vádakkal is illették. Ha azonban igazságosak vagyunk, nem mulaszthatjuk el annak megállapítását hogy az osztrák bíróságok, különösen a legfelsőbb bíróság, minden oly esetben, midőn ez a fennálló törvények keretében még egyáltalában lehetségesnek látszott, a jogszolgáltatást oly módon gyakorolták, hogy a feloldást lehetőleg elősegítsék. *Elutasítottá azonban magától a Legfelsőbb Törvényszék azt a feltevést, mintha a törvényhozás helyébe kívánna lépni, még hogyha némely határozatából világosan ki is tűnik, hogy a méltányosság elve más irányu (a felértékelés érdekében való) döntést indokolt volna meg, mint amelyet a bíróság meghozni kénytelen volt.*

A Legfelsőbb Törvényszék eme törekvését világosan mutatják a következő jogesetek.

1. 1923. III. 23-án kelt szakvéleményében a Legfelsőbb Törvényszék, a késedelmi kár kérdésében a maga tekintélyével, — kétségtelenül a méltányosság elvének alapján — oly elv javára döntött, mely adott számos jogi tekintély állásfoglalása dacára, a gyakorlatban soha sem jutott érvényre. A Polgári Törvénykönyv (ABGB.) 1333 §-át a bírói gyakorlat, egészen a Legfelsőbb Törvényszék idézett szakvéleményének kelet-

kezéséig, oly módon magyarázta, hogy az adós a polgári jog szabályai értelmében késedelem esetén egyedül a törvényes kamatot tartozott fizetni, ezt azonban minden tekintet nélkül arra, hogy a késedelem kárt idézett-e elő, vagy sem. Ezt meghaladó kárt a polgári jog szabályai szerint a hitelezőnek nem állott módjában érvényesíteni.

A Legfelsőbb Törvényszék ezen szakvéleménye az ABGB. 1333. § ának magyarázata körül kifejlődött bírói gyakorlattal szakított, magáévá tette, bár némi módosítással, *Ungernak* és *Scheynek* a késedelmi kárról szóló tanítását s emez új magyarázat révén most már módját adta, hogy sok anyagi méltánytalanságnak lehessen elejét venni.

A fentemlített szakvélemény kihirdetéséig a gyakorlat az alaptalan perlekedés kérdését sem vette károkozó késedelem módjára tekintetbe. Az idézett határozat részéről a vonatkozó törvényhelyre (ZPO. 408. §.) való kifejezett utalás azonban, amennyiben azt a gyakorlat helyesen alkalmazza, *egyike* lehet majd azoknak az eszközöknek, melyek felértékelési törvény hiányában, számos gazdasági méltánytalanságnak hatásos módon való kiküszöbölésre vannak hivatva.

2. Másfelől az esetben, midőn a kétoldaluan kötelező szerződést még nem mindkét fél teljesítette, a Legfelsőbb Törvényszék a még teljesítésre köteles felet, — a *clausula rebus sic stantibus* elv alapul vételével — kötelezettsége alól felmentette, ha a bekövetkezett pénzromlás folytán a másik szerződő fél a teljesítés révén méltánytalan mértékben gazdagodott volna. Így az 1922 október 30-i Ob. I. 839/1922 sz. határozat értelmében, a kötelezett fél felszabadult a késedelmes hitelezővel szemben teljesítési kötelezettsége alól, minthogy a megváltozott viszonyok folytán a kölcsönös teljesítések méretében aránytalanság mutatkozott volna.

Az 1923 IV. 24-i Ob. III. 299/1923 sz. határozat szerint a Legfelsőbb Törvényszék, ugyanezen elvből kiindulva, felmenti a kötelezett felet az őt terhelő opciós kötelezettség alól, ha az opció gyakorlása idejében a viszonyok már teljesen megváltoztak.

3. A követeléseknek egy másik csoportját, főleg tartás iránti követeléseket, már az előbb említett 8. III. 1923. szakvélemény elkülönítette a tiszta pénztartozások kategóriájától és pedig azzal az indokolással, hogy a megállapodásszerű pénzfizetés a felek szándéka szerint csupán eszköze volt az életfentartás céljára szükséges javak megszerzésének s ez a kötelezettség voltaképpen nem a forgalomban levő pénz bizonyos határozott összegének, hanem az életfentartási és szükségleti cikkekk bizonyos mennyiségének szolgáltatására irányul. Ha tehát miként a Legfelsőbb Törvényszék megállapítja, a késedelmesen fizetett összeg a pénzromlás folytán ennek a célnak többé nem felelhet meg, az adós *minden további nélkül* köteles a különbözetet megtéríteni. A *nemo pro praeterito alitur* elvét mindenestre alkalmazni kell, úgy hogy a felértékelés csak a tartás emelése iránti igénynek perbeli vagy perenkívüli érvényesítésétől fogva veheti kezdetét.

Ugyanezen megfontolás alapján történik a balesetbiztosítási járadékok valorizációja, mely ugyancsak attól az időponttól kezdődik, melyben az igényjogosult igényét érvényesíti. A hitelezőnek fizetőképességét azonban tekintetbe kell venni (1925. június 3-i Ob. II. 484/1925. számú határozat.)

A *magánalkalmazottak nyugdíjkövetelése*i változott viszonyok esetében megfelelően felértékelendők. (Ob. III. 671/1923. okt. 10-i határozat.) Az ily irányú igények ugyanis nem tiszta pénzköveteléseknek, sőt épen az életfentartás támogatására irányuló igényeknek tekintendők; a pénzösszeg fizetése a felek szándéka szerint csupán eszköze az életfentartásra

szükséges javak megszerzésének s a fizetendő összeg bizonyos mennyiségű élelmiszereknek s egyéb szükségleti cikkek értékét jelenti.

Az életjáradékok iránti követelések az 1924. december 16-án kelt Ob. I. 737/24. sz. határozat szerint ugyancsak felértékelendők, minthogy az életjáradék tartási kötelezettséget képvisel. Célja bizonyos jövedelemnek a járadékot élvező javára, annak élete fogytáig való biztosítása, számára az életfentartás lehetővé tétele, vagy megkönnyítése; ha tehát ez, a pénz elértektelenedése folytán nem lehetséges, úgy a járadék megfelelően emelendő. A szerződés célja s természete ugyanis, mint a Legfelsőbb Törvényszék kifejezi, mindig ugyanaz marad, t. i. bizonyos összegnek az életfentartás céljaira való állandó biztosítása.

4. *Munkabérvkövetelések* *esetcire* egy Ob. I. 220/23. sz. alatt 1923. május 2-án kelt határozat lehetővé tette a felértékelést: indokolásul szolgált az ABGB. 1152. §-a, mely szerint a munkabérszolgáltatás mint „megfelelő ellenérték” teljesítendő. Ezzel a gyakorlattal szakított a Legfelsőbb Törvényszék 1924. február 12-én kelt Ob. II. 98/1924 sz. határozata, úgy hogy a jelenlegi jogszolgáltatás szerint munkabér, tiszteletdíj, stb. követelések nem valorizálhatók, hanem tiszta pénzkövetelésnek tekintendők.

5. *A kártérítési igények tekintetében* a 15. számú teljes ülési döntvény (kelt 1924. június 18-án Praes. 103/24. sz. a.) a felértékelést elvileg jóváhagyta s úgy döntött, hogy kárkövetelések megállapításánál a pénznek nem ama vásárlóereje veendő tekintetbe, mellyel az a káreset időpontjában birt, hanem, amit a kártérítési tartozás bírői megállapítása idejében képviselt. Ha a hitelező számára csak maga az összeg volna számszerűleg megítélhető és nem a vásárlóerő szerint megállapítandó pénzérték, úgy a valóságban nem kapná meg azt amire jogos igénye van. Ha azonban a pénz elértektelenedését megfelelően tekintetbe vesszük, úgy a kárigény tényleg ki is elégíthető. Csak attól az időponttól kezdve, melyben ez az igény bírői megállapítást nyer (elsőfoku ítélet, vagy a felek közti egyezség útján) csak akkor változik át a jogviszony tiszta pénztartozássá.

Jelzálogi követelések és életbiztosítási szerződésekből eredő követelések nem nyernek felértékelést; ezek tiszta pénztartozások, kivéve azt az esetet, ha a szerződésből a kötelezettségnek tartási jellege valamilyen módon kitűnik.

Az itt kifejtett szempontok anélkül, hogy hiánytalan s teljes adatokat szolgáltatnának, a felértékelés kérdésére vonatkozó osztrák bírői gyakorlatot nagyjában kimerítik.

Vajjon a meghozandó törvény fog-e változtatni a jelenlegi jogállapon, arra nézve csak találgatásokra vagyunk utalva. Egyes jogterületeken, különösen a kisebb járadékok tekintetében s a jelzálogi tartozások felértékelése irányában, komoly törekvések mutatkoznak, hogy a kérdés törvény útján szabályoztassék. Az osztrák pénz három esztendő óta tartó stabilitása következtében azonban a felértékelés kérdésének törvényhozási szabályozása veszített aktualitásából. A kistökek és járadékok kérdése a pénzügyi politika körével a felértékelés megoldása pedig a bérletek jogi védelmére vonatkozó szabályokkal, függ szorosan össze. A jelenlegi lakbérleti jogállapotnak radikális megváltoztatása nélkül, különösen pedig a lakbéréknek a jelenlegi viszonyoknak megfelelő felemelése nélkül, a jelzálogi tartozások valorizációja a háztulajdonosok részére ugyan oly nagy joghátrányt jelentene, mint jelenleg a jelzálogos hitelezőknek számára a felértékelési törvény hiánya.